

Tereke ile ilgili hukukî bir çözümlleme

Eskişehir'den bayan okuyucumuz: "Beyim öldü ve çocuğumuz yok. Beyimin bir annesi, 3 erkek kardeşi ve 2 kız kardeşi var. Miras durumumuz nasıl olacak?"

EŞİN MİRAS HUKUKU

Öncelikle muhterem eşinize Cenâb-ı Allah'tan (cc) rahmet, siz kederli ve değerli ailesine sabr-ı cemil niyaz eder, taziyetlerimi sunarım.

Ölüm hak, miras helâldir. Miras paylaşımı esnasında akl-ı selimi elden bırakmamalı, üç kuruş malın fazla gitmesine fazla gönül koymaktan kaçınmalı, Kur'ân'ın taksimatına uyulmalı ve bundan razı olunmalı, miras paylaşımı yapıldıktan sonra helâlleşme ihmal edilmemeli ve taraflar birbirine hakkını helâl etmelidir. Müsterih olunmalıdır ki, Kur'ân'ın taksimatında âdalet ve rahmet vardır.

Kocası ölen kadının miras hakkı ile ilgili olarak iki durumu vardır:

1- Ölen kocanın çocuğu veya torunları yoksa eş dördte bir alır.

2- Ölen kocanın çocukları veya torunları varsa eş sekizde bir alır.

Bunu hükme bağlayan âyet: "Eğer sizin çocuğunuz yoksa bıraktığınızın dördte biri kadınlarınızındır. Eğer çocuğunuz varsa, bıraktığınızın sekizde biri onlarındır."1

Kadın bir kere bu iki şekilden birisi ile miras aldı mı, artık başka şekilde miras almaz. Çünkü kadın evlilikten dolayı varis olmuştur.

ANNENİN MİRAS HUKUKU

Ölenin ister erkek veya kız çocukları veya torunları olsun, ister bunlar olmasın da erkek veya kız kardeşleri olsun; anne oğlun mirasından altıda bir alır.

Bu durumu hükme bağlayan âyet: "Anne babasından her biri için: Ölenin şayet çocuğu varsa, terekesinden altıda bir, ...eğer ölenin kardeşleri de varsa o vakit anasına yine altıda bir vardır."2

KARDEŞLERİN MİRAS HUKUKU

Ölenin çocukları yoksa, babasının erkek füruu; yani kendi erkek kardeşleri, erkek kardeş sağ değilse erkek kardeşin oğulları kendi asabesidir.

Asabelik durumu, mirasın en kuvvetli sebebidir. Asabe, ölenin kan bağı dolayısıyla en yakınıdır ki, tek başına bulunduğu mirasın tamamını alan, diğer mirasçılarla birlikte bulunduğu ise mirastan arta kalanı alan mirasçılardır. Bu kişi, ölenin oğlu, oğlunun oğlu, babası veya bunlar yoksa erkek kardeşleri gibi ölene nispeten arada kadın olmayan en yakın erkektir ki, yakınlığının şiddeti dolayısıyla Kur'ân'da kendileri için açıkça bir hisse belirtilmemiştir.

Asabe olanlar, Kur'ân'da zikredilen paylar yerlerine dağıtıldıktan sonra geri kalan aralarında paylaşırlar.

Aslında kızlar asabe değildirler. Çünkü kızların mirastan alacakları pay Kur'ân'da zikredilmiştir. Fakat ölene yakınlığı dolayısıyla asabe olan erkek, ölene aynı derecede yakınlığa sahip bulunan kızı da kendisi ile birlikte asabe yapar. Başka bir ifadeyle, kız kendi başına asabe olmaz; fakat erkek kardeşi ile birlikte bulunursa erkek kardeş kız kardeşi de asabe yapar.

SİZİN MESELENİZE GELİNCE..

Sizin eşinizin mirasından alacağınız hak, çocuğunuz olmadığından, eşinizin bıraktığı bütün terekenin dörtte biridir. Yani eşiniz tarla, ev, bağ, bahçe, dükkân, nakit para, altın... vs ne bıraktı ise, tamamı hesaplanır, toplanır ve tutarı tesbit edilir. Bu işlemlerin bütün varislerin kabulü olan bir bilirkişi marifetiyle ve herkesin bulunduğu bir ortamda yapılması varislerin içine sinen bir sonuç alınması açısından iyidir.

Eşinizin mirasından, haliyle, önce ve varsa borçları ödenir.

Eşinizin terekesinde iki adet pay sahibi, beş adet de asabe vardır. Siz ile eşinizin annesi pay sahibisiniz. Sizin payınız bütün terekenin dörtte biridir. Eşinizin annesinin payı ise bütün terekenin altıda biridir. Eşinizin beş kardeşi de asabedirler. Anne ile siz payınızı aldıktan sonra geri kalan malı eşinizin kardeşleri kendi aralarında ikili birli pay edeceklerdir.

Yani bütün terekeyi “yirmi dört” eşit hisse yaparsak; “altı” hisse eş olarak sizin, “dört” hisse eşinizin annesininindir. Geri kalan “on dört” hisse de eşinizin kardeşlerininindir. Erkek kardeşler 3.5'ar; kız kardeşler de 1.75'er hisse alacaklardır.

Allah kabul etsin.

Dipnotlar:

1- Nisa Sûresi: 12.

2- Nisa Sûresi: 11.